

Sonja Stuber

NOMAAD OF ADVOCaat?

ONDERWIJS IN MONGOLIË

Ik zit in een ger, vlakbij een groot meer in Mongolië en ik wil ik je meenemen naar dit land van ongerepte natuur, nomadenfamilies en zelfstandige kinderen. Waarom? Mongolië is een land waar we weinig over weten: het onderwijs is er anders dan bij ons en dat zette mij erg aan het denken.

In Nederland lees je vaak in een schoolplan of op de website: we willen kinderen voorbereiden om goed te kunnen functioneren in de toekomstige maatschappij. Dit doen wij bijvoorbeeld door bij kinderen 21st century skills te ontwikkelen en door te werken met moderne digitale middelen zoals iPads en digiborden. Maar hoe zit dat in Mongolië? In Mongolië wordt het curriculum in alle scholen bepaald door de regering. Tegelijkertijd ontstaan er twee soorten maatschappijen: één op het platteland en één in de stad. De plattelandsbevolking is sterk nomadisch. In de stad is men veel moderner. Twee heel verschillende manieren van leven; ik was benieuwd of ook het onderwijs er anders is. Wat willen de scholen

bereiken, wat is het doel van deze scholen? Om antwoord te vinden op deze vraag heb ik vier scholen bezocht.

SCHOLEN OP HET PLATTELAND

Ieder klein dorpje (van ongeveer 2000 inwoners) heeft een grote school van ongeveer 800 leerlingen. Op deze school zitten kinderen uit de wijde omgeving. De kinderen vanaf zes jaar blijven op school en slapen in een gebouw grenzend aan de school. Ik word begroet door een conciërge gekleed in traditionele kleding. Zonder een woord gewisseld te hebben staat de milk tea al voor mij klaar en werd er een Engels sprekende docent opgetrommeld. In de gangen hangen geen tassen en jassen, valt mij direct op. Wel staan er veel trofeeën en aan de muren hangen foto's van alle leraren. Eenmaal in de klas zie ik dat scholen op het platteland weinig middelen tot hun beschikking hebben: geen computers of digiborden, maar ook geen stromend water en geen toilet. In een klas zitten zo'n twintig leerlingen. Werkboekjes en pennenbakjes worden gedeeld. Ik zie weinig meesters en veel juffen. De ochtend breng ik door achter in de klas van een groep 7. In het begin word ik veel aangekeken en vinden de kinderen het spannend dat ik er zit, maar zodra de leerkracht de les begint wordt er niet meer achterom gekeken. Zij krijgen verschillende vakken die ochtend: Engels, wiskunde en Mongools. Engels hebben ze al vanaf groep 1, dus het niveau ligt al hoog. Ik kan met de meeste kinderen goed communiceren en anders kunnen ze vaak elkaar wel helpen. Wiskunde vind ik echter lastiger te volgen, uiteraard omdat het in Mongools gegeven wordt, maar ook doordat er moeilijke formules gebruikt werden. Ik gok dat het niveau te vergelijken is met havo 2 of 3.

In de klas wordt geen gebruik gemaakt van vingers. De leraar geeft je de beurt wanneer zij dat wilt. Alle leerlingen doen hetzelfde, er wordt niet gewerkt met niveau-groepen. In de klas hangen tekeningen van nomadenfamilies en grote kuddes dieren.

Ik vraag de kinderen wat ze later willen worden. De meeste kinderen geven aan 'nomaad' te willen worden. De leraar vertelt mij – met enige spijt – dat er verwacht wordt dat de kinderen de kudden van de ouders overnemen. Een enkeling zal gaan studeren in de hoofdstad, maar dat is uitzonderlijk. De leraren zouden graag zien dat er meer leerlingen doorstuderen.

SCHOLEN IN DE STAD

De scholen in Ulaanbaatar, de hoofdstad van Mongolië, zijn heel anders. Bij aankomst is meteen duidelijk dat deze scholen veel geld hebben. De nieuwste klimtoestellen staan op het schoolplein en in de school zie ik in ieder lokaal een digibord, laptops, tablets en computers. Een school heeft gemiddeld 600 leerlingen, ongeveer twintig per klas. Wat ook opvalt is dat er veel camera's door de school hangen. In tegenstelling tot de scholen op het platteland kijken de kinderen hier niet op van mijn aanwezigheid. De juffen en meesters die voor de klas staan, dragen een witte doktersjas. Hiermee wordt aangegeven dat zij liever niet gestoord willen worden. Er lopen ook leraren rond zonder jas: zij zijn er om de orde in de gangen te bewaren en leerlingen extra ondersteuning te geven waar nodig. In de klas volgt iedereen de klassikale lessen van de leraar, iedereen doet hetzelfde. Als je moeite hebt met een vakgebied, dan ga je naar een andere leraar die je helpt om naar een hoger niveau te komen. Dit gebeurt zowel tijdens schooltijd als buiten de normale uren. De vakken die de leerlingen krijgen zijn vrijwel hetzelfde

als in de scholen op het platteland, maar in de stad krijgen de leerlingen twee talen extra: Duits en Turks. Duits, omdat Duitsland wordt gezien als een aantrekkelijk land om te gaan studeren. En Turks, omdat Turkse en Mongoolse stammen in het verleden tot één rijk behoorden en er veel Turken naar Mongolië zijn geëmigreerd. Ook hier stel ik de vraag wat de leerlingen willen worden later. Architect, advocaat, psycholoog en makelaar zijn veel genoemde antwoorden. De leraren geven aan dat veel leerlingen over de grens zullen gaan studeren en zij stimuleren dat ook.

WAAROM WIL IK KINDEREN IETS LEREN?

Het curriculum van beide scholen is vrijwel gelijk, toch is de toekomst van de kinderen zo uiteenlopend. Moeten de scholen hun curriculum niet aanpassen en afstemmen op de maatschappij waar de kinderen in leven? Waarom worden de kinderen voorbereid op banen die ze waarschijnlijk nooit (willen) krijgen? Hoe functioneel moet het onderwijs eigenlijk zijn? Of is het van belang kinderen op het platteland toch kansen te bieden om door te studeren? En is dit dan de juiste manier?

Ik vind het een interessant vraagstuk waar ik zelf het antwoord nog niet op weet. Door te reizen in dit uitgestrekte land, scholen te bezoeken en te kijken naar kinderen van zes jaar die op een scooter kuddedieren halen, ben ik anders gaan kijken naar het onderwijs. De vraag 'waarom wil ik kinderen iets leren?' is een vraag die ik mijzelf vaker stel sinds het bezoek aan dit prachtige land.

Sonja Stuber is oud-student, afgestudeerd aan de KPZ in 2015 en nu op wereldreis.

Mongolië in getallen:

- 1,9 mensen per vierkante kilometer
- gemiddelde leeftijd is 67,9 jaar
- 1/3e van de bevolking behoort tot de nomaden
- van de drie miljoen inwoners, woont 1,4 miljoen in de hoofdstad Ulaanbataar
- zes van de tien kinderen doen aan worstelen

